

Gestalt Kuramı

Doç. Dr. Tülin ŞENER

- ▶ Wertheimer, Köhler ve Koffka'nın çalışmaları bu kurama önemli ölçüde katkı getirmiştir.
- ▶ Algıyla ilgili ilk araştırmalar Gestalt psikologları tarafından yapılmıştır.
- ▶ Gestalt: Biçim, şekil, form, parçaların sadece toplamı değil, entegre olmuş bütündür.

- ▶ Gestaltçı kuramcılara göre "bütün", parçaların toplamından daha fazladır ve birey bütünü parçalarına ayırıştırarak değil, bütünlük içinde algılar.
- ▶ Gestaltçılar organizmanın dışarıdan gelen duyumlara kendisinden bir şeyler katarak yaşantıyı yeniden örgütlediklerine inanmaktadırlar.

ALGI GELİŐİMİ

- **DUYUM**

Uyarıcıların duyu organları tarafından alınıp beyne iletilmesidir.

ALGI

İçten ve dıştan gelen uyarıcıların duyular aracılığıyla anlamlı hale getirilmesine algı denir.

DUYUM İLE ALGI ARASINDAKİ FARKLAR

- Duyum basit fizyolojik bir olaydır. Algı ise karmaşık psikolojik bir olaydır.
- Duyumda uyarıcılar tek tek değerlendirilir. Algıda ise bir bütün olarak değerlendirilir.
- Duyum her bireyde aynı şekilde gerçekleşir. Algı ise bireyden bireye farklılık gösterir.

ALGININ ÖZELLİKLERİ

1. ALGIDA SEÇİCİLİK (Dikkat)

Organizma, dikkatini etrafındaki uyarıcılardan yalnızca bir tanesine yoğunlaştırıp onunla ilgili özellikleri algılamasıdır.

Dikkat:

Duyu organlarının tek bir uyarıcı üzerinde toplanmasıdır.

- Dikkatte Kayma: Organizma dikkat halindeyken, dikkati etkileyen iç ve dış faktörlerden dolayı, dikkat bir noktadan başka bir noktaya kayabilir.
- Sürekli Dikkat: Dikkatin belli bir noktaya odaklanması, bir noktadan başka bir noktaya gidip gelmemesi.

ALGIDA SEÇİCİLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- Dış Faktörler
- İç Faktörler
- Algıda seçicilikte iç faktörler, dış faktörlerden daha önemlidir.

2. ALGIDA DEĐİŐMEZLİK

- Algılanan nesnelerin Őekilleri, renkleri, bűyűklűkleri deđiŐtiđi halde, organizma o nesneleri hep aynı biŐimde algılar.
- Algıda deđiŐmezliđin gerŐekleŐebilmesi iŐin o nesnenin daha űnceden algılanması gerekir.

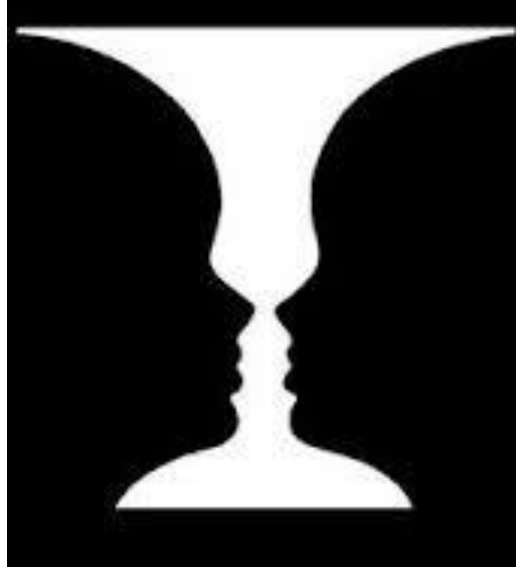
3. ALGIDA ORGANİZASYON

- Uyarıcıların birlikte bir bütün olarak algılanmasıdır. Algının en önemli özelliğidir.

-

A. Şekil - Zemin Algısı

-

▶ B. Grublama Algısı:

- ▶ Uyarıcıların bir takım özelliklerinden dolayı bir arada birlikte algılanmasıdır.

- **Yakınlık ilişkisi:** Birbirine yakın olan nesnelere birlikte bir bütün olarak algılanır.

```
* * * * * * * * *
* * * * * * * * *
* * * * * * * * *
* * * * * * * * *
```

- **Benzerlik ilişkisi:** Benzer olan uyarıcılar bir arada bir bütün olarak algılanır.

```
+ * + * + *
+ * + * + *
+ * + * + *
+ * + * + *
+ * + * + *
```

- **Süreklilik İlişkisi:** Sürekliliği olan bir şekilde uyarıcılar bir bütün olarak algılanır.

0 0 0 0 0 0
0
0
0 0 0 0 0 0
0
0
0
0

- **Tamamlama (bütünleme) ilişkisi:** Önceden algılanan nesnelere bir takım parçaları ek edilirse de zihin onları tamamlayarak algılar.

0 0 0 0
0

0 0 0 0

0
0
0

•

4. MEKAN VE ZAMAN ALGISI

- Mekan Algısı: Nesnelere hep bir mekan üzerinde algılanır. Nesnelere tanımlarken mekana göre tanımlarız.
- Zaman Algısı: Nesnelere mekan içerisinde konum değiştirmesi organizmada zaman algısına neden olur.

5. Algı Alanı, Algı Dayanağı, Derinlik Algısı, Algıda Bütünlük

- **Algı Alanı:** Bireyin belli bir anda çevresinde fark ettiği her şeydir.
Algı Dayanağı: İnsanın algılamalarında etkin olan bu değerler sistemine algı dayanağı denir.

- **Derinlik Algısı:** Nesnelerin üç boyutlu olarak algılanmasına derinlik algısı denir. Bu algıya çevresel etkenler ve gözün yapısal özellikleri neden olmaktadır.
 - **Gözün Yapısal Özellikleri:** Gözler uzaktaki ve yakındaki nesnelere bakarken farklı açılar oluşturur. Bu fark nesnenin uzakta veya yakında olduğunu belirtir.
- Algıda Bütünlük:** Nesneler tek tek parça halinde değil de bir bütün olarak algılanır. İnsan çevresindeki nesne ve olayları önce bir bütün olarak algılar, sonra ayrıntılar algılanır.

ALGI YANILMASI

- **İllüzyon:**
Gerçekte var olan bir uyarıcının olduğundan farklı algılanmaktadır.
- İllüzyon, fiziksel ve psikolojik olmak üzere ikiye ayrılır.
Fiziksel İllüzyon:
algılanan uyarıcının özelliklerinden kaynaklanır.
Örneğin: Bardaktaki çay kaşığının kırılmış gibi gözükmesi.
Psikolojik İllüzyon:
Algılayan kişinin psikolojik özelliklerinden kaynaklanır.
Örneğin: Yerdeki dal parçasının yılanmış gibi algılanması.

Fiziksel illüzyon, uyarıcının kendisinden kaynaklandığı için tüm insanlarda aynı şekilde algılanırken, psikolojik illüzyon ise kişinin psikolojik özelliklerinden kaynaklandığı için kişiden kişiye değişir.

Halüsinasyon(sanrı):

Hiçbir uyarıcı yokken kişinin bir uyarıcı varmış gibi algılamasıdır.
Örneğin: Kişinin vücudunda örümceklerin yürüdüğünü söylemesi.

İllüzyonda gerçekte bir uyarıcı varken halüsinasyonda yoktur.